

SPIS TREŚCI

DO ZIEMI OBIECANEJ

I. MOJŻESZ.....	11
Pięcioksiąg.....	11
1. DZIEJE MOJŻESZA	13
1.1. W Egipcie.....	15
Howard Fast, <i>[Izraelici w Egipcie]</i>	15
Kornel Ujejski, <i>Izrael w Egipcie</i>	17
Harry Duda, <i>Narodziny i ocalenie Mojżesza</i>	20
Howard Fast, <i>[Ucieczka Mojżesza z Egiptu]</i>	21
1.2. Krzak ognisty	23
Jadwiga Gamska-Łempicka, <i>Ty jesteś, któryś jest</i>	24
Ezechiel Tragik, <i>[Krzak ognisty]</i>	24
Juliusz Słowacki, *** <i>[Krzyczeli: „Polska! Polska!”]</i>	25
Roman Brandstaetter, <i>Jesteś, który jesteś</i>	25
Antoni Lange, <i>Jedność, czyli Księga Mojżesza</i>	27
1.3. Wyjście z Egiptu.....	28
kard. Gianfranco Ravasi, <i>Wyjście z Egiptu</i>	29
Tomasz Mann, <i>[Trzej przywódcy]</i>	30
Théophile Gauthier, <i>[Mojżesz przed faraonem i plagi egipskie]</i>	31
Théophile Gauthier, <i>[Wyjście z Egiptu i klęska faraona]</i>	43
Stanisław Morsztyn, <i>[Plagi egipskie, wyjście, morał]</i>	46
František Halas, <i>Dziesięć plag egipskich</i>	50
Rafael Friedman, <i>Opowieść o lasce Mojżesza</i>	51
1.4. Przejście przez Morze Czerwone	53
Ezechiel Tragik, <i>[Przejście przez Morze Czerwone]</i>	53

Roman Brandstaetter, <i>Modlitwa nad Morzem Sítówia</i>	54
Kornel Ujejski, <i>Hymn wychodźców z Egiptu</i>	55
Józef Szujski, [<i>Fragment hymnu Mojżesza po przejściu Morza Czerwonego</i>].....	57
1.5. Droga przez pustynię.....	58
Julian Strykowski, [<i>Jetro – nowoczesny organizator pracy</i>]	58
Władysław Belza, <i>Mojżesz</i>	59
Kazimiera Hłakowiczówna, <i>Wędrówka</i>	61
1.6. Dekalog.....	61
Julian Strykowski, [<i>Dekalog</i>]	61
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Z „Exodus”</i>	62
Harry Duda, <i>Dekalog</i>	64
Aleksander Rymkiewicz, <i>Dekalog</i>	66
Juliusz Zeyer, <i>Na Synaj</i>	67
Maciej J. Kononowicz, <i>Czwarte przykazanie</i>	68
Wacław Rolicz-Lieder, <i>Złoty cielec</i>	69
1.7. Walki Mojżesza	72
Jerzy Żuławski, <i>Mojżesz</i>	72
Antoni Gorecki, <i>Cud Mojżesza</i>	77
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Z Exodus</i>	78
ks. Janusz Pasierb, <i>Mojżesz i Jozue</i>	81
Kornel Ujejski, <i>Pan w gniewie</i>	81
Rafael Friedman, <i>Opowieść o gnijącej mannie</i>	83
Jan Dobraczyński, [<i>Miedziany wąż</i>].....	84
1.8. Oślica Balaama	87
Kornel Ujejski, <i>Balaam</i>	90
Kazimiera Hłakowiczówna, <i>Oślica Balaama</i>	89
ks. Janusz Artur Ihnatowicz, <i>Balaam</i>	90
Roman Brandstaetter, [<i>Z „Bardzo krótkich opowieści”: Skarga mędrca Balaama</i>].....	91
1.9. Ostatnie chwile Mojżesza.....	92
Kornel Ujejski, <i>Przekłęci</i>	92
ks. Janusz Pasierb, <i>Na Górze Nebo</i>	94
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Mojżesz</i>	94

Maria Konopnicka, <i>Mojżesz</i>	96
Kornel Ujejski, <i>Mojżesz przed śmiercią</i>	102
Alfred de Vigny, <i>Mojżesz</i>	102
FRAZEOLOGIA I.....	112

W ZIEMI OBIECANEJ – POCZĄTKI

II. JOZUE	122
Antoni Słonimski, <i>Jozue</i>	122
Amir Gilboa, <i>Twarz Jozuego</i>	123
1. ZDOBYCIE JERYCHA.....	124
Artur Nils Lundkvist, <i>Upadek Jerycha</i>	124
[W drodze do Jerycha]	124
[W Jerychu]	125
[Zdobycie Jerycha]	127
Kornel Ujejski, <i>Jerycho</i>	130
Wiktor Hugo, *** [Brzmijcie zawsze i wszędzie...]	131
2. RACHAB.....	132
Dante Alighieri, [Rachab w Raju].....	133
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Nierządnica Rachab</i>	133
ks. Józef Tischner, [Rachab i zatrzymanie słońca]	134
FRAZEOLOGIA II.....	137
III. KSIĘGA SĘDZIÓW	138
Władysław Belza, <i>Pokutni</i>	138
1. DEBORA I BARAK.....	140
Artur Maszewski, <i>Pieśń Debory</i>	140
2. GEDEON	143
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Gedeon i anioł</i>	144
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Wielbłądy Madianitów</i>	145
Iwan Franko, [Bajka o wyborze króla]	145
3. JEFTE.....	149

Lion Feuchwanger, <i>Jefte i jego córka</i>	149
[<i>Spotkanie z córką</i>].....	149
[<i>Śmierć córki Jeftego</i>].....	151
Salomon Dykman, <i>Jefte, ballada</i>	155
Roman Brandstaetter, <i>Jefte</i>	157
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Córka Jeftego</i> (wariant I)	158
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Córka Jeftego</i> (wariant II).....	158
Georg Gordon lord Byron, <i>Córka Jeftego</i>	159
Felicjan Faleński (Felicjan), <i>Żale Jeffithy</i>	160
4. SAMSON.....	162
4.1. Cudowne narodzenie i czyny.....	162
Kornel Ujejski, [<i>Narodziny i młodość Samsona</i>].....	163
Kornel Ujejski, [<i>Czyiny Samsona</i>].....	164
Klemens Kosicki (Sigmar), [<i>Czyiny Samsona</i>].....	167
Tomasz Olizarowski, [<i>Po zwycięstwie Samsona</i>].....	169
4.2. Samson i Dalila.....	170
Klemens Kosicki (Sigmar), [<i>Plany Dalili</i>]	170
Tomasz Olizarowski, [<i>Wyrzuty Dalili</i>].....	171
Horacy Safrin, <i>Samson i Dalila</i>	172
Maurycy Szynel, <i>Samson i Dalila</i>	173
John Milton, [<i>Racje Dalili</i>]	174
4.3. Śmierć Samsona	177
Stefan Witwicki, <i>Samson</i>	178
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Kolumny Samsona</i>	180
John Milton, [<i>Śmierć Samsona</i>]	184
Klemens Kosicki (Sygmar), [<i>Śmierć Samsona</i>].....	186
FRAZEOLOGIA III.....	188
IV. KSIĘGA RUT	189
kard. Grzegorz Ryś, <i>Czytanie Księgi Rut</i>	189
Icyk Manger, <i>Rut</i>	190
s. Jadwiga Stabińska, [<i>Powrót Rut</i>]	193
Felicjan Faleński (Felicjan), [<i>Powrót Noemi do Bethleem</i>]	197

Stefan Witwicki, <i>Ruth</i>	198
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Ruth</i>	202
Wiktor Hugo, <i>Sen Booza</i>	203
Maurycy Szymel, <i>Sielanka</i>	206
Tadeusz Żychiewicz, <i>Patronka wyklętych</i>	207
V. KRÓLOWIE	209
1. SAMUEL	210
kard. Andrzej Maria Deskur, <i>Powołanie Samuela</i>	210
Wojciech Bąk, <i>Pieśń Anny</i>	211
2. SAUL.....	212
Roman Brandstaetter, <i>Saul i oślica</i>	212
Carlo Coccioli, <i>Powołanie Saula</i>	213
Roman Brandstaetter, <i>Saul godzi Dawida</i>	215
Dan Pagis, <i>Gra Saula i Dawida</i>	216
Aleksander Wat, <i>Przypisy do ksiąg Starego Testamentu:</i> <i>Do Księgi Królów 1</i>	217
Beata Obertyńska, <i>Arka Przymierza</i>	218
Saul Czernichowski, <i>W Endor</i>	218
Dan Pagis, <i>Ostatnia modlitwa Saula</i>	220
Georg Gordon lord Byron, <i>Pieśń Saula przed ostatnią bitwą</i>	221
Georg Gordon lord Byron, <i>Saul</i>	221
Rainer Maria Rilke, <i>Samuela zjawienie się przed Saulem</i>	222
Józef Szujski, <i>[Lament Dawida]</i>	224
Stefan Witwicki, <i>Saul i Dawid</i>	224
3. DAWD.....	233
Henri Daniel-Rops, <i>Trzy obrazy Dawida</i>	235
3.1. Młodość	235
Elżbieta Drużbacka, <i>Opisanie życia świętego Dawida,</i> <i>króla Izraelskiego</i>	235
Julian Strykowski, <i>[Powołanie Dawida]</i>	238
Julian Strykowski, <i>[Relacja o tymże wydarzeniu</i> <i>przez szpiega Saula]</i>	242
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Perypetie Dawida (części pięć)</i>	243

<i>Aminadab, Samma i Eli</i>	243
<i>Ojciec, betlejemita, posyła prowiant</i>	244
<i>Harfa i proca</i>	244
<i>Złe powitanie Dawida</i>	244
<i>Goliat</i>	245
Maciej Wolski, „Małe momenty” zawsze są częścią drogi do pokonania olbrzyma?	245
3.2. Dawid i Goliat. Dawid na dworze Saula	246
Alphonse Marie Louis de Lamartine, [<i>Dolina Terebintu</i>]	246
Siegfried Obermeier, [<i>Dawid i Goliat</i>]	247
Stanisław i Wincenty Brzozowscy, <i>Dawid</i>	248
Tadeusz Żychiewicz, [<i>Sens opowieści o Dawidzie i Goliacie</i>]	249
Louis de Masures, <i>Dawid triumfujący</i>	250
Icyk Manger, <i>Abigail</i>	253
3.3. Dawid król	255
Leo Belmont, <i>Majlech Dawid</i>	255
Wojciech Bąk, <i>Pieśń Dawida. Twoje, Panie, jest wszystko</i>	260
Icyk Manger, <i>Michol</i>	260
3.4. Grzech Dawida	262
Roman Brandstaetter, <i>Grzech Dawida</i>	262
Leo Belmont, [<i>Betsabee w kąpielu</i>]	263
Jerzy Zawieyski, [<i>Dawid i Uriasz</i>]	265
ks. Jan Twardowski, <i>Uriasz przeklinający uwodziciela</i>	270
Jerzy Zawieyski, [<i>Śmierć Uriasza</i>]	271
Leo Belmont, [<i>Mowa Natana</i>]	272
Leo Belmont, [<i>Powrót Dawida</i>]	275
Rainer Maria Rilke, <i>Żale za Jonatanem</i>	276
Rainer Maria Rilke, <i>Odstąpienie Absaloma</i>	277
Salomon Dykman, <i>Śmierć Absaloma</i>	279
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Miphiboseth</i>	281
Stefan Witwicki, <i>Bitwa i zgon Abnera</i>	282
Felicjan Faleński (Felicjan), <i>Thamar</i>	283
Icyk Manger, <i>Amnon i Tamara</i>	285

Roman Brandstaetter, <i>Amnon i Tamara</i>	286
Rainer Maria Rilke, <i>Abisag</i>	287
Icyk Manger, <i>Abisag</i>	288
Icyk Manger, <i>Abisag pisze list do domu</i>	290
Stanisław Wyspiański, [<i>Dawid</i>]	291
Anna Kamieńska, <i>Dawid</i>	296
ks. Jan Twardowski, <i>Posąg Dawida</i>	297
Mądrość Syracha, [<i>Chwała Boża w historii Izraela: Dawid</i>]	298
DODATEK: Lion Feuchtwanger, [<i>Korona Dawida</i>]	300
FRAZEOLOGIA III	188
4. SALOMON	302
4.1. Objęcie tronu	302
Julian Strykowski, <i>Adonija przeciw Salomonowi</i>	302
4.2. Zaślubiny Salomona	305
Pieśń nad pieśniami, [<i>Zaślubiny Salomona</i>]	305
Kazimierz Brodziński, [<i>Z poematu „Sulamitka”</i>]	306
4.3. Budowa Świątyni, ...	307
Julian Ursyn Niemcewicz, <i>Opisanie kościoła Salomona</i>	307
4.4. Sąd Salomona	311
Beata Obertyńska, <i>Sąd Salomona</i>	311
Leopold Staff, <i>Sąd Salomona</i>	312
4.5. Odwiedziny Królowej Saby	314
Jerzy Żuławski, <i>Król Salomon</i>	314
William Butler Yeats, <i>Salomon do Saby</i>	315
Kebra Nagast, <i>Królowa Saby u Salomona</i>	316
Tadeusz Żychiewicz, [<i>Rzeczywistość i legenda</i>]	317
Heinrich Heine, <i>Salomon</i>	318
4.6. Przeniewierstwo Salomona	319
John Milton, [<i>Z „Raju utraconego”</i>]	319
Henri Daniel-Rops, [<i>Dwa oblicza króla Salomona</i>]	319
Mądrość Syracha, [<i>Chwała Boża w historii Izraela: Salomon, Roboam i Jeroboam</i>]	320
FRAZEOLOGIA IV	323

VI. CZASY KRÓLÓW	324
1. ELIASZ.....	325
Anna Kamieńska, <i>Biblijna wdowa</i>	325
Anna Kamieńska, <i>Wdowa Eliaszowa</i>	326
ks. Bogusław Inlender, *** [<i>Pan nie był w burzy</i>]	327
Bolesław Leśmian, <i>Eliasz</i>	328
Endre Ady, <i>Eliaszowe wozy</i>	332
2. WINNICA NABOTA.....	333
Charles Marie René Leconte de Lisle, <i>Winnica Nabotha</i>	333
św. Ambroży, <i>Świat stworzony ku pożytkowi wszystkich ludzi</i>	335
3. MANASSES.....	336
Roman Brandstaetter, <i>Wieczór pod lampą gazową</i>	337
4. NAJAZD SENNECHERYBA	341
Jerzy Gordon lord Byron, <i>Kłęska Sennecheryba</i>	342
5. ATALIA.....	343
Jean Baptiste Racine, <i>Atalia</i>	343
6. KRÓLOWIE JOAKIM, JOAKIN I SEDECJASZ ORAZ NIEWOLA BABILOŃSKA.....	348
ks. Bolesław Maryański, [<i>W drodze do Babilonu</i>]	349
Jan Dobraczyński, [<i>Król Joachin w więzieniu babilońskim</i>]	351
Thom Lemmons, [<i>Egzekucja możliwych: rok 586</i>].....	354
Jan Dobraczyński, [<i>Jeremiasz w Babilonie</i>].....	357
VII. EDZRASZ I NEHEMIASZ	369
<i>Księgi Ezdrasza i Nehemiasza</i>	369
Stefan Witwicki, <i>Odbudowanie kościoła</i>	370
Maria Konopnicka, „ <i>Modlitwa Ezdraszowa</i> ”	374
Adam Pajgert, <i>Ezdrasz</i>	376
Apokalipsa Sedracha, [<i>Spór Sedracha (Ezdrasza) z Bogiem</i>].....	379
VIII. TRZY OPOWIADANIA BIBLIJNE	388
1. TOBIASZ	388
Mateusz z Vendôme, [<i>Modlitwa Tobiasza</i>]	389
Stanisław Herakliusz Lubomirski, <i>Z poematu „Tobiasz wyzwolony”</i> ...	391

[<i>Wędrówka Tobiasza</i>]	391
Juliusz Osterwa, [<i>Noc poślubna</i>]	396
Tadeusz Breza, [<i>Tajemnica siedmiu mężów Sary</i>]	399
Stefan Witwicki, <i>Tobiasz – scena liryczna</i>	400
Felicjan Faleński (Felicjan), [<i>Mowa Archanioła Rafała</i>]	416
św. Ambroży, [<i>Zapłata należna najemnikowi</i>]	418
2. JUDYTA	419
Wacław Potocki, [<i>Przesłanie dla Polaków poematu „Judyta”</i>]	420
Gall Anonim, [<i>Judyta, matka króla Bolesława</i>]	421
ks. Błażej Łaciak, [<i>Manasses i Judyta</i>]	422
[<i>Judyta</i>]	423
ks. Bolesław Maryański, [<i>Judyta</i>]	424
[<i>Oblężenie Betulji</i>]	424
[<i>Tragiczne położenie Betulji</i>]	425
[<i>Wyjście Judyty</i>]	426
Guillaume de Salluste Du Bartas, <i>Judith</i>	429
[<i>Inwokacja</i>]	429
[<i>Uczta Holofernesa</i>]	429
[<i>Zakończenie</i>]	431
ks. Antoni Kajzerek, [<i>Śmierć Holofernesa</i>]	432
Roman Brandstaetter, <i>Judyta</i>	433
Kornel Ujejski, <i>Judyta</i>	434
Władysław Belza, <i>Judith</i>	441
Paweł Andrzej Lisicki, <i>Głowa Holofernesa</i>	442
ks. Antoni Kajzerek, [<i>Kłęska</i>]	456
Wacław Potocki, [<i>Holofernes nie żyje – Betulia wyzwolona</i>]	457
Wojciech Bąk, <i>Pieśń Judyty</i>	458
3. ESTERA	459
ks. Bolesław Maryański, [<i>Sprawiedliwość dla Mardocheusza</i>]	460
[<i>Triumf Mardocheusza</i>]	464
[<i>Śmierć Hamana</i>]	466
Stefan Witwicki, <i>Edyssa</i>	467
Lion Feuchtwanger, [<i>Aktualność postaci Amana i Mardocheusza: Rozważania o święcie Purim w Toledo w wieku XIII</i>]	469

Anzelm Lutwak, <i>Pieśń o Purimie</i>	472
Zofia Starowieyska-Morstinowa, „ <i>Estera</i> ” Racine’a w polskim dworze początku XX wieku	474
FRAZEOLOGIA V	476
IX. KSIĘGI MACHABEJSKIE	477
Julian Strykowski, [Dlaczego podjąłem temat Machabeuszów?]......	478
1. PIERWSZA KSIĘGA MACHABEJSKA	479
Julian Strykowski, [Odnowienie świątyni]	479
2. DRUGA KSIĘGA MACHABEJSKA.....	482
2.1. Męczeństwo siedmiu braci i ich matki	482
Orygenes, [„Pan Bóg wejrzy na prawdę i pocieszy się w nas”]	482
Stefan Witwicki, <i>Śmierć Machabejczyków</i>	484
Henryk Merzbach, <i>Matka Machabeuszów</i>	486
Anna Świderkówna, <i>Owoce dojrzewające w czasach ucisku</i>	490
ZAKOŃCZENIE. KONIEC PAŃSTWA IZRAELA	492
Lion Feuchtwanger, [Zniszczenie Jerozolimy i Świątyni]......	492
[Zdobycie ołtarza]	492
[Szał niszczenia]	494
[Naczynia Przybytku]	494
[Zniszczenie i rabunek]	495
[Koniec kapłanów]	496
Autorzy	498
Bibliografia.....	510
Indeks osobowy	519
Indeks miejsc, narodów, postaci i pojęć biblijnych.....	525
Indeks biblijny	531
Indeks dzieł starożytnych cytowanych bądź wzmiankowanych.....	536